

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

16. Ostenditur septem indicijs doctrinam istam sancti Augustini principijs
esse consonam; longeque ab eis recedere, qui Deum naturalibus viribus
diligi posse arbitrantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

ac dilectionem Dei, quæ ad perfectam tendit naturaliter; quamvis nec hanc nec illam alloqui possit naturaliter, sed tantummodo per supernaturalem capitulationem Dei. Sit ergo pater quo pacto & sensu secundum Scholasticorum etiam principia, amor Dei poterit vocari naturalis respectu voluntatis. Non quod illius vel contentum naturam, in celo vel inquit in hac vita possit adimpleri viribus naturalibus, sed quod homo, hoc ipso quo Deus est finis eius naturalis & naturaliter inclinatur ad appetendam perfectam felicitatem suam, ex consequenti naturaliter inclinatur ad appetendam illam actionem. In qua beatitudo illa sita est; quamvis ad illam suis viribus nullo modo perungere possit, propter eminentiam finis illius ut & Scotus & D. Thomas explicant. Longe namque perfectioris natura indicium est & sublimioris benefici argumentum, habere naturaliter finem tam altum ut eum nulli creatura potestate natura possit consequi, quam finem tam abjectum ut eum naturalibus suis & infirmis viribus facile assequatur. Ex his igitur duobus capitibus facile intelligitur longe aliter dilectionem Dei esse creaturæ rationali naturalem, quam tantummodo quia ei consentanea est, vel quia ornat ac perficit eam. Est enim naturalis quia natura ipsa dicitur arcuissime obstricta se naturaliter sentiri, ut eum humillime castissimeque diligat, & quia natura ipsa ad hoc appetendum concitata est, & naturaliter inclinatur, etsi neque quod dicitur, neque quod appetit sibi ipsa dare possit. Inter illos autem duos modos naturalitatis maxima differentia est. Quod enim primo tantummodo naturale est non parit vi-

atium in creatura si defuerit. Nemo enim vitium intelligit creaturæ si ei desit vel etiam habenti detrahatur unio hypostatica, intelligentia simplex per modum Angelorum, potestas volandi & similes dotes liberaliter supra naturæ exigentiam attributa, quamvis cum adessent, essent naturæ consentanea eamque ornarent ac perficerent. Sed cum desit amor Dei vitium in natura oritur gravissimum, imo omnium maximum, universonum caput & fons. Deficere enim à Deo radix est omnis mali in creatura rationali, & hoc ipsum naturali lumine deprehendi potest, ei esse vitiosum, ex hoc ipso quo naturaliter cognosci potest imaginem Dei debere dilectionem supremam super omnia veritati, iustitiæ, æquitati, bonitati, rectitudini, hoc est creatori suo, quatenus est norma incommutabilis omnis iustitiæ & æquitatis & bonitatis, & rectitudinis. Nam sine dilectione istius incommutabilis veritatis, iustitiæ, æquitatis, bonitatis, unoque verbo rectitudinis, quæ secundum solemnissimam Augustini doctrinam & sexcentis inculcaram, Deus nosceret, nec ullo pacto natura viribus, sed tantum gratia Dei diligere potest, impossibile est creaturam rationalem esse veracem, esse iustam, esse æquam, esse bonam, esse rectam. Quod esse gravissimum eius vitium & contra rationem naturalem, & contra naturalem voluntatis inclinationem naturæ lumine Christianis & gentilibus notum est. Unde, qui, quomodo, nisi quia dilectio ista modis iam dictis creaturæ rationali respectu Creatoris ex naturalissimis istis attributis considerati, naturalis est, quamvis supernaturaliter per Spiritum S. in cordibus nostris diffundeodas

LA. 11. 17

C A P V T X V I.

Ostenditur septem indicijs doctrinam istam S. Augustini principijs esse consonam; longeque ab eis recedere qui Deum naturalibus viribus diligere posse arbitrantur.

QUÆ quidem omnia in Augustini principijs ac doctrinâ satis perspicua, fundata sunt. Nam hinc est primo quod passim docet ipsi naturæ rationali convenire ut adhaereat per amorem Deo; Non itaque esse vitium recedere à Deo. nisi natura cuius hoc vitium est, potius competeret esse cum Deo. Ecce natura creaturæ rationalis competit esse cum Deo, hoc est adhaerere per amorem Deo. Quid enim est natura competere quam hoc ei esse naturale? Quod ne me suspicari putet, & eo modo Augustinum intellexisse quo homini competere diceremus, quicquid ei communicatur, ut volare, invisibile fieri, in supposito eodem cum Spiritu S. jungi &c. quæ sic ei communicantur, ut si non fiant, neque vitia sint hominis, neque contra naturam eius; evidenter ipse Augustinus exponit.

Hinc est enim secundo quod non adhaerere Deo vitium hominis esse docet, nec vitium ullum esse posse nisi contra naturam sit, & naturæ adversetur tamque destruat. Hinc natura

que in tanta excellentia creata est ut licet ipsa sit mortalitatis, inherendo tamen incommutabili bono, id est summo Deo, beatitudinem consequatur: nec expleat intelligentiam suam nisi usque beata sit: eius, explenda non sufficit nisi Deus: profecto non illi adhaerere vitium est. Omne autem vitium natura nocet ut per hoc contra naturam est. Et libro tertio de libero arbitrio: Non vituperari possumus, quia in eo non manemus, scilicet diligendo, nisi quia inagnum & summum & primum nostrum bonum est manere in illo. Et paulo post: quid quod etiam in ipsis rebus que vituperantur, nullius vituperatur nisi vitium: nullius autem vituperatur vitium nisi cuius natura laudatur. Aut enim secundum naturam est, quod vituperas, & non est vitium, eug, magis emendandus es, ut recte vituperare noveris, quam illud quod non recte vituperas: aut si vitium est, ut recte vituperari possit etiam contra naturam sit necesse est. Omne quippe vitium eo ipso quo vitium est, contra naturam est. Si enim natura non nocet, nec vitium est: si autem quia nocet, ideo vitium est, ideo vitium est quia contra naturam est. Et libro

Scut. 139. apud. Prosp. ex lib. 11. de Civit. c. 17.

Lib. 12. de Civit. c. 1.

lib. 12.

Cont. Epist. fund. amicit. cap. 35.

Cap. 11. Enchirid.

Ibid. c. 12.

Handwritten notes in the left margin, including "LA. N. 11. 1."

Quinto docet, vitia sic esse contra naturam A
 ut contrarij: ne ejus naturalis status, ac natura
 naturalis ejus bona tollant. Ut enim rem fundi-
 tus aperiret Manichæis, post longam natura-
 lionum enumerationem, quæ per vi-
 tia tolluntur, & naturalitati tam in ani-
 mo quam in corpore repugnant, rem genera-
 li sententiâ concludens: *Videtur, inquit, tam fa-
 vete xpi. nihil nocere corruptionem, nisi quod labefacit
 naturalem statum, & ideo eam non esse naturam, sed
 contra naturam.* Labefactatio status naturalis
 profecto nulla est, si id duntaxat tollitur quod
 naturam ornât ac perficit, ac nihil ad ejus natu-
 ram pertinet. Quis enim nisi absurdissimus
 dixerit statum hominis naturalem labefactari,
 si et alia super naturam addita, si modus in-
 telligendi angelicus, si unio hypostatica de-
 trahantur? Et in Enchiridio ad Laurentium:
*Quid est autem aliud quod malum dicitur nisi priva-
 tio boni? Nam sicut corporibus animalium nihil est
 aliud morbis & vulneribus affici, quam sanitate pri-
 vari: ita etiam & animarum quæcumque sunt vitia
 naturalium sunt privationes bonorum. Nihil aper-
 tius. Ricticulum est enim quod quidam per
 naturalia bona, ipsa subiecta accipit, dicitur puta-
 yerunt, quæ privantur bonis; non ipsas for-
 mas quibus privantur. Nam ante se se decla-
 raverat, cum sanitatem animalis velut bo-
 num naturale quo privatur adduxerat. Sed
 multo luculentius discursum suum contexen-
 do declarat, omnia bona quibus natura pri-
 vatur ita esse naturalia, ut sint aliquid natu-
 ræ & ipsorum corruptione ipsa natura magis
 magisque corrumpatur, donec tota denique
 evanescat. Quod impossibile est, nisi ipsa bo-
 na quibus natura privatur, sint ei naturalia;
 non solum à naturæ natura vel natura con-
 sentanea vel quoquo modo perfectiva, sed ad
 naturam ipsam aliquâ ratione pertinentia, ita
 ut vitium ejus & corruptio, status ejus natu-
 ralis possit esse privatio, natura videlicet
 quam destruit dissentanea. Sic enim hoc agit:
*Bonum minus malum est, quamvis quantumcumque
 minuat, remaneat aliquid necesse est, si ad naturam
 est, unde natura sit. Neque enim si qualiscumque
 aut quantumcumque natura est, consumitur bonum quod
 natura est, nisi & ipsa consumatur, potest. Et ite-
 rum: Quamvis itaque natura corrumpitur, nisi ei
 bonum quo privetur, ac per hoc si natura aliquid re-
 manebit quod iam corrumpi nequeat &c. Et rur-
 sum: At si corrumpi non desinet nec bonum utique
 habere desinet, quo eam possit privare corruptio. Quam
 penitus si totamq; consumpsit, ideo nullum bonum
 manebit, quia natura nulla erit. Et paulo post: Quo-
 circa bonum consumere non potest corruptio nisi con-
 sumendo naturam. Omnis ergo natura bonum est
 magnum si corrumpi non potest, parvum si potest. Ex
 quibus liquet quantum arbitror evidenter
 ipsas formas naturalia vocari bona, quarum
 ablatione natura corrumpatur: imo in omni
 corruptione naturam ipsam semper magis ma-
 gisque minui donec tota dispareat. Quod im-
 possibile est nisi, ut Augustinus supra dixit,
 integritas ipsius naturæ minuatur, naturalia ejus
 bona destruantur, naturalis status labefactetur.**

Hinc sexto non dubitat Augustinus, boni-
 tatem illam quæ per vitia labefactatur atque
 minuitur nuncupare naturalem: *Non enim divi-
 norum donorum capax esset, nisi bona esset, humana
 substantia. Cui vitia quoque ipsa bonitati perhibent
 testimonium naturalis.* Vbi in primis & maxime
 & imo tantummodo agitur de amore Dei tan-
 quam ultimi finis, sine quo nulla pudicitia,
 imo nulla omnino virtutis actio, potest esse
 bona. Ut autem constaret quo sensu diceret
 bonitatem illam quæ privat vitium esse natu-
 ralem, rationem subiicit: *Quid enim aliud in vi-
 tio recte displicet, nisi quia detrahatur vel minuitur quod
 in natura placet?* Ipsa scilicet bonitas quæ de-
 trahitur. Quod in libris de lib. arb. ut probat
 vitium esse contra naturam, quæ laudatur
 ejusdem pene verbis dixerat: *Non enim libere
 in vitio displicet nisi quia vitiat quod in natura pla-
 cet.* His autem verbis non hoc vult, ideo vi-
 tium esse contra naturam quia detrahitur ali-
 quid quod natura inhærens placet quoquo
 modo, sed quia destruit aliquid naturale, seu
 aliquid ad ipsam naturam integritatem perti-
 nens ratione cuius natura tanquam integra
 placebat, quo ablato velut manca, imperfecta,
 vitata corruptaque displicet, eo videlicet mo-
 do quo natura humana displicet, cum ei vitus
 aut finis, tanquam ad naturam humanam inte-
 gritatem pertinens tollitur; non autem dis-
 plicet si ei alia quæ nihil ad naturam ejus per-
 tinet adimantur. Hunc sensum ipse planissime
 nobis ingerit dum explicans modum quo mi-
 nuatur vitium, id quod in natura placet, adicit
 explicationis causa id quod supra diximus:
*Tantum additur malis vitiorum quantum naturam
 integritati minuitur.* Et iterum: *Cum ergo vitio-
 ras vitium id profecto laudat cuius integritatem de-
 siderat: quia scilicet naturam naturali integri-
 tate bonitateque quæ adesse debebat mancã
 cernis.* Quod citra ambages alibi explicat di-
 cendo *caecatatem* velut vitium oculorum osten-
 dere quod ad naturam oculorum pertinet usus. Et
 sic illic quod creatura rationalis non adhe-
 rit Deo, hinc aperissime declarat, inquit, *eius na-
 tura ut Deo adhaereat invenire.*

Hinc denique septimo ut omnis tergiver-
 satio tolleretur clarissime tradit, vitium quo
 creatura rationalis creatore suo frui non vult, hoc
 est quo non vult ei adherere diligendo, ita
 tollere naturæ integritatem ut natura per hoc,
 ab ipsa per quam facta est arte, discedat, ita
 videlicet ut naturæ desit aliquid quod in ipsa
 arte, juxta quam creatura condita est, natu-
 raliter cernimus adesse debuisse: *In tantum vi-
 tiosa sunt natura, in quantum ab eis à quo facta
 sunt arte discedunt. Et in tantum recte vituperantur
 in quantum eam vituperator artem qua facta sunt
 videt, ut hoc in eis vituperet, quod ibi non videt.
 hoc est ut adicit, quod non ita est sicut esse debuit.*

Hæc autem ars juxta Augustini doctrinam
 usitatam copiosissime in illo & præcedenti-
 bus duobus libris traditam, est incommuta-
 bilis Dei sapientia, seu incommutabilis veri-
 tas, in qua naturaliter cernimus creaturam
 rationalem hoc debere summo creatori suo,
 ut

Lib. 4. m. 1. cap. 35.

Lib. 1. m. 1. cap. 11.

Lib. 1. m. 1. cap. 11.

Lib. 1. m. 1. cap. 11.

Cap. 11.

Lib. 1. m. 1. cap. 11.

et dilectione casti amoris adhaereat. Iuxta
quam incommutabilem veritatem velut ar-
tem qua condita est natura rationalis eam vi-
tuperamus; dum illo amore destituitur. Hoc
enim vituperamus, quod in illa arte quam
cernimus, non videmus. Quisquis enim ali-
quid recte respicit, et cernit regulam iustitiae, cui
comparans quod videt primum & cernens non conve-
nit, relictus in regula reprehendit, tanquam artifex,
ut idem sanctus Doctor ait.

18. 1. 1.

Quae tam operose prolixèque deducenda
iudicavimus, ut Primò plenissimè constaret
lectori mens Augustini, utrum amor Dei sit
creaturae naturalis. Mature namque suis mo-
mentis doctrina eius ex diversorum librorum
eius, temporum consonantibus testimonijs pon-
derata non aliud clamat, quam id, ut minimè
quod nos superius asserimus: Amorem scilicet
Dei creatoris, creaturae rationali esse na-
turalem; non isto sensu quasi viribus natura-
libus obtineri possit vel pars esset vel ut pro-
prietas vel actio naturalis ex natura facult-
atibus fluere, quod longe ab Augustino est,
nec etià quia cum taxat à nativitate creaturae
datus est, vel natura consentaneus, ornatis-
simus ac perfectivus; sed quia natura rationalis
in ipsa arte qua facta est, in incommutabili
veritate cernit, natura sua ut Deo adhaereat con-
venire: natura sua competere esse cum Deo. Hoc
est amorem istum naturalissimam, arctissimam,
severissimamque obligatione sibi esse praescrip-
tum, ut pote, quo diligere & colere debet Deum
suum ultimum suum naturalem; supernaturalem
licet acquirendum: in quem clarè videndum,
fructum, ac diligendum, etiam naturaliter
inclinetur, quamvis ut sanctus Thomas loqui-

18. 1. 1.

tur, non possit naturaliter illum consequi, sed solum
per gratiam propter eminentiam suam illius. Hinc
enim oritur quod si non adhaereat vitium sit
creaturae rationalis vituperatione dignissimum
tandem quo juxta sensum illum naturae, ra-
tionalis integritas minuat, status naturalis
labefactetur, bonitas naturalis corrumpatur.

S. Thoma
supra.

Secundò ut constaret quam procul ab ista
sancti Doctoris mente doctrinaque discedant
qui duplicem amorem Dei castum statuunt,
naturalem unum, alterum supernaturalem.
Quicquid enim ex Augustino protulimus,
totum de illo solo amore & adhaesione Dei
intelligitur, quam Deus ipse diffundit in cor-
dibus nostris per Spiritum sanctum suum. Cui
Augustinus propter illam, connaturalitatem
quam explicavimus, tribuit quicquid ipsi amo-
ri tribuit naturalis. Nec alius ullus amor
Dei castus, in Augustini scriptis invenitur,
quam ille cuius auctor est ipse Deus. Quisquis
alium castum Dei amorem inducit, sciat se
doctrinam Augustino & omnibus veteribus
gratiae defensoribus inimicam traditorum.
Apud quos nihil insolentius, absurdius, quam
creatoram amore casto (hoc est quo non aliud
quippiam, sed Deus propter Deum diligitur)
diligere posse Deum sine inspiratione & gra-
tia eiusdem Dei. Quicquid praeter amorem
istum divinitus datum prolepti humani cog-
niti quantunque subtilitas & eruditio, hu-
mana Philosophia laetatur est. Quam tuncem
si in rebus tanti momenti parat sequi, nihil
mireremur si cum Pelagii amoris illum natu-
ralem, sicut & puram naturam toto con-
tra in Ecclesiam introducere conantibus, naufragij
discrimen lubeamus.

TINW
MII

CAPVT XVII.

Secunda difficultas, an amor ille gratiae sit debitus creaturae rationali
innocenti, & quomodo. Aliqua de debito gratiae suffi-
cientis juxta Recentiores.

Sed hinc jam secunda difficultas nas-
citur utrum amor iste quo creatura ad-
haeret Deo tanquam naturali fini
suo, creaturae rationali debeatur, an
gratiae donum sit. Si enim de-
betur quomodo ex gratia est? Si ex gratia est
utique non debetur, alioquin gratia non est
gratia.
Quid in hac difficultate dicendum sit iux-
ta Augustini principia jam ut unquam quasi per-
tinent subducere coepit. Nec enim alio ten-
dunt illa argumenta cuncta, quibus creatu-
ram naturalem à Deo sine amore gratuito
veritatis & iustitiae institui non posse com-
proavimus. Haec enim duo in eius doctri-
na videntur esse certa, primum, Deum crea-
torem creaturae rationali in quocunque tan-
dem fingatur statu, esse super omnia creata
diligendum. Nam sine illius dilectione, ne-
que verum, nec iustum, nec bonum, nec rectum vo-
luntas eius esse potest, ut abundè declaratum
fuit. *Qui enim dubitet dicere, inquit, voluntatem*

Anullo modo institui diligentem non modo esse mis-
lam, sed etiam pessimam voluntatem? Hoc enim
debere creaturam istam creatori suo non ex
gratiae statu, sed ex ipsa divinae imaginis in-
stitutione, quae salva natura eius tolli nequit,
proficiscitur: nec nobis ex revelatione debi-
tum illud esse naturalissimum, sed ex arte
qua facta est, innotescit, ex qua velut vitium
reprehendimus eum Deum deferendo ab illa
arte discedit. Quae omnia iam superius decla-
rata sunt. Secundum est, hanc dilectionem
quantumvis creaturae rationali consentaneam,
divinae gratiae beneficio supernaturalem esse
conferendam. Quod principium tam est cer-
tum Augustino, quam quod certissimum. Haec
igitur duo fundamenta in huius difficultatis
discussione atque solutione salva esse debent, si
juxta sanctissimi Doctoris doctrinam, hic phi-
losophari & veritatem assequi cupimus. Alio-
quin enim cum universa principiorum eius
mole luctandum est.

Quapropter salvo meliori iudicio eorum
113 qui

18. 1. 1.
19. 1. 1.